

İSTANBUL BAROSU İNSAN HAKLARI MERKEZİ
TOPLUMSAL OLAYLARA MÜDAHALE VE GÖZALTI TAKİP ALT ÇALIŞMA
GRUBU

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
İNSAN HAKLARI GÖZLEM RAPORU

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Yürütme Kurulu tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yaşanabilecek olası yakalama ve gözaltı işlemlerine ilişkin 7 Mart 2025 tarihinde meslektaşlarımıza gözlemci olmaları için destek çağrısı yapılmıştır. Bu bağlamda Merkezimiz, İstanbul Barosu bünyesinde kurulan ve Kadın Hakları Merkezi, Avukat Hakları Merkezi ve Çocuk Hakları Merkezi'nin de bulunduğu kriz masasındaki takip ile emniyet aşaması da dahil olmak üzere 8 Mart 2025 günü gerçekleşen hak ihlallerini gözlemlemek ve raporlamak üzere görev almıştır.

8 Mart 2025 günü Kadıköy'de gerçekleşen yakalama ve gözaltı işlemlerine ilişkin:

8 Mart 2025 tarihinde Kadıköy'de gerçekleşen toplanma sırasında ve sonrasında, saat 13.00 itibarıyla gerçekleşen yakalama ve gözaltı işlemlerine dair merkezimize ihbarda bulunulması üzerine İnsan Hakları Merkezi Yürütme Kurulu üyesi Av. Yağmur Kavak ile merkez üyeleri saat 19.00 civarında süreci gözlemlemek ve gözlem notu tutmak amacıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gitmiştir.

İfade alım işlemlerinin aynı gün saat 21.00'de başladığı gözlemlenmiştir. Toplam gözaltı sayısının 24 olduğu bildirilmiştir. Bu 24 kişinin tümü hakkında, 2911 sayılı Kanun'a muhalefet etmek isnadıyla işlem yapılmıştır. 24 kişinin dördü hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 265. maddesi altında işlem yapılmıştır. 24 kişinin üçü hakkında ayrıca Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7/2 maddesi kapsamında işlem yapılmıştır.

Merkez üyeleri tarafından 24 şüphelinin tümünün ifadesi sırasında gözlemlerde bulunulmuştur. Görüşme yapılan şüphelilerin bir kısmı ters kelepçe uygulanarak gözaltına alındıklarını beyan etmiştir. Gözlem sırasında bileklerinde beyanları ile uyumlu izler olduğu tespit edilmiştir. Yakalama işlemi yapılan kişilerin tümüyle ve müdafileriyle gözlem amaçlı doğrudan görüşme yapılmıştır.

İfadeleri alınan 24 kişiden 21'i ifadelerinin ardından serbest bırakılırken, TMK'nin 7/2 maddesi altında işlem yapılanlar hakkında gözaltı kararı verilmiştir. 9 Mart 2025 tarihinde savcılık ifadesi alınan üç kişi tutuklama talebiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilmişse de gerçekleşen sorgunun ardından yurt dışına çıkmamak ve belirlenen yerlere başvurmak şeklinde adli kontrol altına alınma kararıyla serbest bırakılmışlardır.

8 Mart 2025 günü Taksim'de gerçekleşen yakalama ve gözaltı işlemlerine ilişkin:

Beyoğlu ilçesinin kimi yerlerinde başlayan yakalama ve gözaltı işlemlerinin Merkezimize ihbar edilmesinin ardından merkez üyeleri saat 23.30 civarında süreci gözlemlemek ve gözlem notlarını tutmak amacıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gitmiştir.

Merkezimiz üyeleri ile müdafiler, yazılı olmayan bir talimat gerekçe gösterilerek üç saat boyunca İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne alınmamış ve müvekkilleriyle görüştürülmemiştir. Bahsi geçen husus tutanak altına alınmıştır.

İfade alma işleminin 9 Mart 2025'te saat 02.45'te başladığı gözlemlenmiştir. Toplam gözaltı sayısının 112 olduğu bildirilmiştir. Gözaltına alınan 112 kişinin tamamı hakkında 2911 sayılı Kanun'a muhalefet isnadıyla, bir kişi hakkında ise ayrıca TCK'nin 299. maddesi altında işlem yapılmıştır.

İfadeleri alından 112 kişiden 111'i ifadelerinin ardından serbest bırakılırken, TCK'nin 299. maddesi altında işlem yapılan kişinin savcılık ifadesi alındıktan sonra tutuklama talebiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilmişse de sorgunun ardından yurt dışına çıkmamak ve belirlenen yerlere başvurmak şeklinde adli kontrol altına alınma kararıyla serbest bırakılmıştır.

Beyanlar doğrultusunda kayıt altına alınan tespitler aşağıdaki gibidir:

8 Mart 2025 tarihinde Kadıköy ve Taksim'de gerçekleşen toplanmalarda toplam 136 kişi hakkında yakalama işlemi yapılmıştır. 132 kişi ifadelerinin ardından serbest bırakılırken dört kişi hakkında yurt dışına çıkmamak ve belirlenen yerlere başvurmak şeklinde adli kontrol altına alınma kararı verilmiştir.

Tüm şüphelilerin yakalama işleminden ifade işlemine kadar geçen sürede polis otobüsünde bekletildiği, bu sürenin tüm kişiler yönünden 21.00 civarında başlayıp ifade alınma saatlerine göre 03.00 ile 06.00'da sona erdiği beyan edilmiştir.

Şüphelilerin yakalama saati olan 21.00'den ifadelerinin alınması işlemine kadar geçen sürede avukatlarıyla görüştürülmediği;

En az 97 (doksan yedi) kişinin yakalama sırasında ters kelepçe uygulamasına maruz kaldığı, bir kısmının müdafii görüşmesine kadar ters kelepçeli olarak bekletildiği, bir kısmının doktor kontrolüne kadar ters kelepçeli bekletildiği, bir kısmının ters kelepçeli olarak bekletilme durumunun dört saate kadar sürdüğü, şüphelilerden birinin müdafii görüşme odasına kelepçeli olarak getirildiği;

En az 34 (otuz dört) kişinin fotoğrafının ve videolarının rızaları olmaksızın çekildiği;

En az 34 (otuz dört) kişinin yemek ve su ihtiyaçlarının karşılanmadığı ve bu uygulamanın birçok polis otobüsünde gerçekleştiği;

2 (iki) kişinin oruç tuttıklarını beyan etmelerine rağmen su ve yiyeceğe erişiminin sağlanmadığı;

En az 42 (kırk iki) kişinin tuvalet ihtiyacının karşılanmadığı, regl olan bir kısım kadının bunu belirtmesine rağmen tuvalet ihtiyacının uzun süre karşılanmadığı;

En az 50 (elli) kişinin giriş sağlık kontrolleri sırasında polis bulunduğu;

En az 30 (otuz) kişinin giriş sağlık kontrolü sırasında hekim tarafından fiziksel olarak muayene edilmediği;

En az 1 (bir) kişinin giriş sağlık kontrolü sırasında kelepçesinin çıkartılmadığı;

10 (on) kişinin kendisi ile yapılan görüşme sırasında, yakalama işlemi sırasında kolluk personeli tarafından darp edildiği, bu şüphelilerden ikisinin saçlarından tutulup sürüklendiği;

En az 5 (beş) kişinin yakalama işlemi ve üst araması sırasında cinsel tacize maruz kaldığı;

En az 1 (bir) kişinin yakalama sırasında genital bölgesine darbe aldığı;

En az 1 (bir) kişinin kolluk tarafından hakarete maruz kaldığı;

En az 1 (bir) kişinin arama kararı olmaksızın çantasının karıştırıldığı beyan edilmiştir.

İşbu rapor, şüpheliler, müdafileri ve gözlemci üyelerimiz tarafından tutulmuş tutanak verileri ile tespit edilen ihlallerin sayısallaştırılması vasıtasıyla kamuoyunu bilgilendirme amacıyla oluşturulmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2005 yılında düzenlenen 8 Mart Dünya Kadınlar Günü eylemine katılan, bu sırada darp edilen, biber gazına ve hakarete maruz kalan başvurusunda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinde düzenlenen kötü muamele yasağı ile etkili soruşturma yürütme yükümlüğünün ve 11. maddesinde düzenlenen toplanma ve gösteri düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. (İzci v. Türkiye, B. No: 42606/05, 23.07.2013)

Bu bağlamda, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü eylemine katıldıkları için gözaltına alınan kişiler tarafından yakınılan şikayetlerin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi ile Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen "işkence, eziyet, aşağılayıcı ve kötü muamele yasağı"nın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesi ile Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı"nın ihlalini teşkil edebilecek nitelikte olabileceği değerlendirilmektedir. 14/04/2025

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.